

3

דהיינו שהב"ח למד שבאמת האורח ג"כ קיים החיוב משלוח מנות (הובא דבריו בהרחבה לעיל), אבל המג"א סובר שהאורח לא קיים חיובו, אלא שהיה פטור משום שהיה עני. ועיין לקמן שבי' החתם סופר שהפטור לעני תלוי על טעם המצוה ורק מובן לפי התרומת הדשן.

כתב סופר – פרשת תצוה

...נראה לי לומר ע"פ שמסבירים דמשלוח מנות שייך לסעודה כרעים האהובים בעת שמחתם יושבים ואוכלים משלחים זה לזה מתוך הסעודה כן הדבר הזה, ובאמת מבואר בשו"ע דמי שאינו סועד לעצמו אינו מחויב לשלוח מנות (מג"א) היינו טעמא כי העיקר ניתקן ע"פ הטעמים הנ"ל ושייך למשתה ושמחה...

דהיינו שרק חיובו למי שיש סעודה, ששולח מן הסעודה דוקא. נמצא ג' אופנים להבין המג"א (ב"ח, מחצית השקל, והכת"ס), וכל א' מיוסד על הבנתו וגדרו במצות משלוח מנות.

חיוב אשה

עיין בב"אור הגר"א, מג"א (יד), ס"ב (כה)

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תרצה ס"ק יד

(יד) ואשה. עיין מ"א. ועיין פרי חדש [סוף אות ד] דאיש כתיב [אסתר ט, כב]. וי"ל בכל התורה "איש" והוא הדין אשה, וגם היו באותו הנס כמגילה [מגילה ד, א], וכשיש לה בעל רשות בעלה עליה, ואלמנה ובתולה חייבין.

וכ"כ ערוך השולחן "ולשון איש אינו למעוטי אשה כמו דכתיב במשפטים וכי יפתח איש בור [שמות כא, לג] וכי יגוף שור איש [שם לה] דכל התורה בלשון זכר נאמרה"

שר' חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קצו

על דברת הפרי חדש א"ח סי' תרצ"ה שפקפק על הרמ"א שפסק בהגה"ה [ס"ד] שאם שלח מנות לריעו ולא אבה לקבל כי מחל לו יצא ידי חובתו, וכתב הפ"ח לא ידעתי מניין לו זה, הנה בס' קרבן נתנאל פ"ק דמגילה [סי' ז' אות ט'] השיב על פ"ח מש"ס נדרים ס"ג ע"ב דיכול להתיר נדרו שלא עפ"י חכם לומר הריני כאילו התקבלתי ע"ש, וה"נ דכוותי, וצדקו דברי רמ"א.

ואני אומר לא עיין הגאון במ"ש הר"ן בשם הירושלמי שם כ"ד ע"א דמיירי בסתם ופליגי ר"מ ורבנן אי כוונת הנותן לכבוד עצמו או לכבוד המקבל, אבל אי כוונת הנותן לכבוד עצמו לא מהני באומרו הריני כאלו התקבלתי, וא"כ יפה כתב פרי חדש מנ"ל לרמ"א דכוונת מתקני משלוח מנות היינו מרדכי ובית דינו אי ה' לצורך המשלח או לצורך מי שנשלח לו.

והנה ראיתי בזה ב' טעמים, בתה"ד [סי' קי"א] כתב כדי שיהיה הרוחה לבעלי שמחות, אולי לא יספיק לו סעודתו הרי חברו מסייעו עיין שם, וי"ל אפילו אית לי טובא מ"מ תיקנו כן שלא לבייש מי שאין לו כבסוף מס' תענית [כ"ו ע"ב], וא"כ כשם שאם באמת אין לו די ספוקו אין במחילתו כלום אלא אפי' אית לי מ"מ לא ימחול משום שלא לבייש, אך בס' מנות הלוי להרבות השלום והריעות, היפך מרגילותו של הצר שאמר מפוזר ומפורד, פי' במקום שראוי להיות עם א' הנם מפוזרים ומפורדים במחלוקת, לכן תקנו משלוח מנות, א"כ י"ל כיון ששלח והראה חבתו אעפ"י שזה מוחל לו כבר יצא ידי חובתו, ויפה כתב פ"ח מנ"ל למהר"י ברי"ן ולרמ"א שכ' משמו להכריע בזה:

והנה עוד כתב רמ"א אשה חייבת בשלוח מנות כאיש, וגם ע"ז כתב פ"ח ומהריק"ש מנ"ל האי הא כתיב איש אל רעהו ולא אשה... אלא י"ל... כיון שמזונות אשה על בעלה מן התורה להרמב"ם [ה' אישות פ"ב ה"ב] ועיין רמב"ן פ' משפטים [כ"א - ט'], נמצא לפ"ז היא סמוכה על שולחן אחרים מסתמא ומשור"ה כתיב איש, אבל אם אינה סמוכה כגון אלמנה חייבת כנ"ל. אך זה תליא בספיקא דמג"א [שם ס"ק י"ב], ותליא בפירוש הש"ס [מגילה ז' ע"ב] דמיחלפי סעודת פורים אי טעמא משום דכל הסומך על שולחן אחרים פטור משלוח מנות, ונ"ל דתליא בהנ"ל, אי הטעם למלאות חסרון סעודתו של חברו,